

Sanna Sofia Vuori

KAPLAMAK

TAMMI

KUVITUS

Jonna Jylhä

KAPLAMAK

LAHDE

BINKEL

KAPLAMAK

Taiteen edistämiskeskus
Centret för konstfrämjande
Arts Promotion Centre Finland

Taiteen edistämiskeskus on tukenut teoksen kirjoitustyötä

Teksti © Sanna Sofia Vuori 2024

Kuvitus © Jonna Jylhä 2024

Teoskokonaisuus © Tekijät ja Tammi 2024

Ulkoasun ja kannen suunnittelu: Laura Lyytinen

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Painettu EU:ssa

ISBN 978-952-04-5766-2

Sanna Sofia Vuori

KAPLAMAK

KUVITTANUT

Jonna Jylhä

TAMMI • HELSINKI

PROLOGI ELI NOLLATILANNE
ELI AIVAN JÄÄTÄVÄN TYLSÄ ALKU
KESÄLOMALLE

Elle on täysin hereillä eikä kello ole vielä edes yhdeksää. Hänet on herätetty aikaisin ja hänelle on keitetty puuroa, eli on tapahtunut juuri ne kaksi asiaa, joista hän toivoi saavansa taukoa elämänsä neljännellä kesälomalla. Äiti on rynnännyt Ellen huoneeseen ja vetänyt verhot auki ja huutanut ”Mikä ihana aamu!” ja sen jälkeen äiti on mennyt takaisin sänkyyn lukemaan sähköposteja iPadilta ja nukahtanut.

Kesälomalla kuuluu nukkua niin kauan kuin huvittaa ja kuuluu syödä marmeladivoileipiä aamiaiseksi. Kuuluu myös matkustella niin paljon kuin ehtii ja nähdä maailmaa ja kokea kaikkea. Puuroa ei tarvitsisi kokea enää, Elle miettii. Hänen luokkakavereistaan moni on matkustelemassa maailman ympäri jo nyt. Elle epäilee, ettei sitä tulisi hänelle ikinä tapahtumaan. Hän pyyhkäisee pois pari villiintynyttä kiehkuraa kasvoiltaan ja haukottelee. Onkohan kukaan

koulusta enää kaupungissa, tai edes Suomessa? Paitsi Elle. Mitä kauemmin hän tässä makaa, sitä enemmän tämä jo heräämiselle menetetty aamu menee hukkaan. Elle potkaisee peiton pois ja katselee listaansa. Aakkosjärjestyksessä viisitoista kesälomatekemistä. Hän on hyvin tyytyväinen siihen. Ei tarvitsisi sitten syksyllä hävetä, jos olisi vain hyp-pinyt narua pihalla ja löytänyt etanoita.

Elle valuu ulos huoneestaan ja lusikoi puuron suoraan kattilasta hellan edessä. Isä on töissä eli hoitaa pikkulapsia päiväkodissa. Niilläkään ei ole kunnan kesälomaa. Äiti on myös töissä, vaikka sitä on hyvin vaikea uskoa. Ainakaan nyt. Äiti tekee väitöskirjaa neljännestä seinästä. Se liittyy jotenkin teatteriin. Hänellä on tulipunaiset korkkiruuvikiharat, joita hän yrittää saada ojennukseen tiukoilla kampauksilla. Äiti tuoksuu painomusteelle ja kosteusvoiteelle, hänen kahvikuppinsa on kaatunut ja kastellut koko pinon kirjoja sängyn vieressä.

Elle selailee pöydältä löytynyttä Linnut-nimistä teosta, joka ei ainakaan heti tunnu kertovan mistään järkevästä. Hän pukee päivävaatteet ja kömpii sen jälkeen äidin vieren. Äiti herää ja halaa.

”Ohhoh. Luin näitä myöhään eilen. Mitäs kesälomalainen? Mitä hauskaa me keksitään?”

Elle tuo listansa. Äiti löytää lasit kirjapinon päältä ja lukee. ”Voi kulta, me ei voida mennä Disneylandiin eikä Etsivämuseoon eikä... Ai, mummin luo! Haluatko sinä mummin luo? Soitetaanko heti?”

Äiti kaivaa esiin oikean puhelimen kolmesta ja soittaa.

Mummi ei vastaa. Äiti jää lueskelemaan sähköposteja puhelimesta. ”Varmaan siellä sirkuksessa taas”, äiti mutisee. ”Jotkut ihmiset...”

”Anteeksi MISSÄ!?” Elle keskeyttää. Äiti jatkaa sähköpostien lukua ja vastaa poissaolevasti.

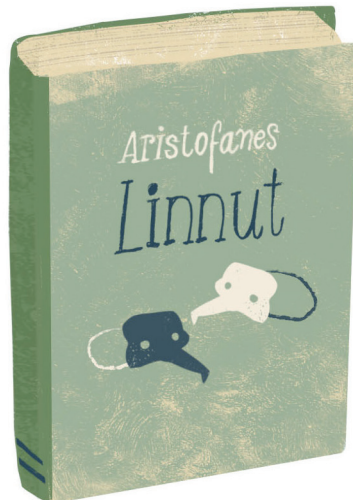
”Sirkuksessa, mummihan karkasi”, äiti vastaa hajamielisesti.

”Äiti!? MISSÄ sirkuksessa? Kuka karkasi?” Mummi ottaa lasit pois nenältään.

”No mummisi tietenkin.” Sitten hän huomaa tyttärensä järkyttyneen ilmeen ja selittää:

”Mummia alkoi harmittaa, ettei hän nuorena karannut sirkuksen mukana, ja hän päätti tehdä sen nyt. Hän tekee siellä kaiken sortin hanttihommia ja sanoo löytäneensä itsensä ja ekstrovertin puolensa.”

Elle tuijottaa äitiä. Ajatus kesälomamatkasta mummielle parani reippaasti.

OSA YKSI

ENSIMMÄINEN LUKU, JOSSA ELLE LUKEE KÄÄNTEENTEKEVÄN KIRJEEN

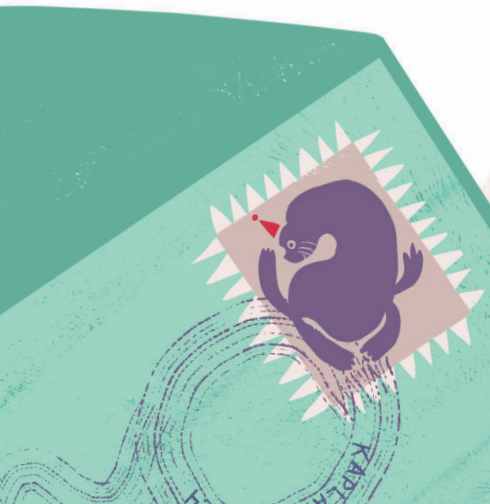

”Mistä sait tietää ja mikä on ekstrovertti?” Elle kysyy ja järjestää peitot ja tyynyt pehmeäksi pesäksi. Tässä saattaa nimittäin ja toivottavasti mennä tovi. Äiti kaivaa laatikoistaan esiin kirjeen ja ojentaa sen Ellelle.

”Tämä tuli vappuna. Luulin, että luin sen sinulle.” Äiti oli tosiasiasa ollut vappuna niin kiireinen munkkien paistoton ja väitöskirjan kanssa, ettei ollut lukenut Ellelle yhtään mitään. ”Jaa ekstrovertti, no sellainen saa voimaa muista ihmisistä ja tykkää olla keskipisteenä.”

Elle ottaa äidiltä kirjekuoren. Mummin käsiala on koukeroinen ja iloinen. Postimerkissä on kuva merileijonasta. Postileimassa lukee KAPLAMAK 27.4. Kirje tuoksuu mummilta. Elle sanoo juhlallisesti ”kröhöm” ja lukee:

Rakas Kati
Teen nykyään sirkuksessa kaiken
sortin tärkeitä hommia. Olen
löytänyt itseni ja ekstrovertin
puoleni. Tulettehan lapsen kanssa
pian käymään? Osoitteen löydätte
lähettäjätiedoista.
Sirrka

”Mennään!” Elle huutaa ja pomppaa sängystä. ”Kutsusta on epäkohteliasta kieltäytyä.”

Hän alkaa pakata reppuaan vinhaa vauhtia. Elle yrittää samalla saada äitiä mukaan pakkailuihin, mutta tällä näyttäisi olevan aivan liikaa tekemistä sähköpostiansa kanssa.

Miten tuosta on tullut tuollainen aikuismainen aikuinen, sirkuslaisen lapsesta, Elle miettii. Toivottavasti minusta ei ikinä tule. En kyllä hanki edes puhelinta. Vielä viikko sitten Elle oli huutanut vanhemmilleen, että oli maailman kaltoin kohdellut lapsi, koska ei omistanut kunnan puhelinta vaan isän kymmenen vuotta vanhan. Eihän kukaan normaali ihminen sellaista voinut käyttää tai ainakaan näyttää. Isä oli sanonut, että moni hänen työkaverinsakin käytti samaa mallia edelleen. Elle oli todennut, että isän täytyi olla seonnut ja liian vanha oikeaan keskusteluun. Illalla isä oli luvannut miettiä asiaa. Ehkä syntymäpäivänä... Ja Elle oli hieman nolona myöntänyt, ettei kyllä ollut ollenkaan kaltoin kohdeltu. Mutta nyt se toive tuli siis unohtaa. Ei puhelinta. Sirkuslaisilla tuskin oli puhelin ensimmäisenä mielessä.

Elle muistaa, kun äiti pari vuotta sitten kertoi mummin muuttaneen Kaplamakiin. Isä oli sanonut, että sellaista paikkaa tuskin oli olemassakaan, ja epäili mummin dementoituneen. Se tarkoittaa, että ei muista edes omaa nimeään enää, opettaja selitti, kun Elle kysyi. Ei Kaplamakia kyllä löytynytkään karttasovelluksesta.

Äiti oli kuitenkin löytänyt yliopistolta vanhoja lehtileikkeitä, joissa mainittiin Kaplamak, ja kuviakin sieltä. Mutta he eivät koskaan olleet käyneet siellä. Aina oli ollut kiire. Mummi oli vierailut heillä pääkaupungissa Helsingissä silloin tällöin. Puhelinlinjat räätisivät ja sähköpostista mummi oli sanonut saavansa ennenaikaisen rappeuman. Isä oli katsonut äitiä merkitsevästi.

Iltaan mennessä Elle on pakannut kaiken, mitä ihminen voi suinkin tarvita mennessään tapaamaan mummiaan, joka on karannut sirkukseen vanhoilla päivillään.

TOINEN LUKU,
JOSSA KANTAHÄMÄLAISESSÄ
BUSSISSA TAPAHTUU KUMMIA

Kaplamak on olemassa. Se on pieni kaupunki Kanta-Hämeessä.

Äiti ei tietenkään ole lähtenyt mukaan, sillä hän on yllättäen löytänyt uuden tulokulman neljänteen seinään. Äiti oli halannut Elleä lujaa Helsingin päärautatieasemalla. Sitten juna oli puksuttanut kohti Hämeenlinnaa ja vaihtoa linja-autoon. Ellellä on lappu, johon kaikki kellonajat ja paikat on kirjoitettu selkeällä käsialalla.

Linja-auto on täynnä, ja se heiluu enemmän kuin mihin Elle on tottunut. Joka mutkassa kuski ottaa ilon irti ja hie-man hihkaiseekin kääntäessään rattia. Elle näkee päälakia, jotka hytkyvät. Edessä istuvalla naisella on violetit hiukset ja hän laulaa jotain vanhaa rallatusta hiljaa itsekseen.

”Ei kultainen nuoruus jää unholaaaaaan...”

Nainen tuoksuu vahvasti vaniljalle ja Elleä alkaa aivastuttaa. Hän aivastaa äänekkäästi hihaansa ja vaniljarouva kääntyy ympäri. Naisella on vihreät viirusilmät ja suuret pyöreät sieraimet. Elle miettii, miten vaniljan tuoksu ei haittaa noin isoja sieraimia.

Elle tarkkailee kasvoja ilmeisesti liian kauan ja nyökkää sitten kohteliaasti. Nainen pudistaa päätään ja kääntyy ta-

kaisin istumaan. Elle katsoo ikkunasta ulos. Siinä heijastuvat ohikiitävien maisemien lomassa hänen omat kasvonsa ja vaaleat kiharat, jotka eivät ikinä pysy missään kampauksessa. Elleellä on suuret taivaansiniset pyöreät silmät. ”Kaikki tässä lapsessa on pyöreää”, jotkut sanoivat hänen ollessaan vauva. Ulkona vilisee puita ja sähköpylväitä, puita ja lemmiä, puita ja puita. Ellen katse pysähtyy taas hänen omiin silmiinsä.

Nyt ne ovat vihreät ja viirut.

Elle säpsähtää ja eväsleipä tippuu lattialle. Juusto lässähtää tietenkin alimmaksi ja Elle yrittää pelastaa, mitä pelastettavissa on. Eli pelkän leivänkannikan. Juusto on kiinni lattiassa ja voi juustossa ja paprikanpalat punatukkaisen naisen penkin alla. Elle nousee äkkiä takaisin lattialta istumaan ja katsoo kuvaansa ikkunasta. Hänellä on taas omat silmänsä. Mitä ihmettä äsken tapahtui?

KOLMAS LUKU,
JOSSA ELLE VIHDOIN SAAPUU SALAISEEN
KAPLAMAKIN KAUPUNKIIN

Jos lähestyisit Kaplamakia yläilmoista vaikka lentävällä matolla, kiinnittäisit ensimmäiseksi huomiota siihen, miten piilossa se on. Kaplamakissa kasvaa puita, jotka suojaavat taloja ja joitten varjossa on mukava juoda omenamehua tai kirjoittaa kirjeitä.

Jos et käytä lentävää mattoa vaan linja-autoa, hyppäät vuoroon, joka lähtee Hämeenlinnan linja-autoasemalta kello 9.15, istut siinä noin 35 minuuttia, ja sitten olet perillä. Kun astut autosta ulos, olet torilla. Keskellä toria on kaupungin pormestarin Synnöve Korttisen patsas, ja kun seuraat Korttisen katsetta, näet kaupungintalon ja kellon. Kello jätättää aina hieman eikä kukaan tiedä täsmälleen, kuinka paljon.

Kaupungintalon vasemmalla puolella näet ison kirsikkapuun, jonka alkuperästä kaupunkilaiset väittelevät tiheään. Jotkut ovat ehdottomasti sitä mieltä, että puu on lahja kaupunkiin eräänä keväänä kauan sitten saapuneelta muukalaiselta. Toiset taas ovat aivan varmoja, että puun on istuttanut eräs salainen yhdistys, vähintään yhtä kauan sitten. Oli miten oli, puu kukkii kauniisti joka kevät, ja molempien alkuperien puolestapuhujat saapuvat sitä ihaillemaan.

Kaplamakin läpi kulkee mukulakivinen Omenakuja, ja sitä pitkin voit ajaa pyörällä. Moderneja vempaimia, kuten autoja, katsotaan hieman pitkään ja pahasti. Linja-autoa käytetään Kaplamakiin saapumiseen, ei muuhun.

Ja tänä kauniina aamuna kesäkuun neljäntenä päivänä linja-autosta astuu Elle Anneli Leino, tasan kymmenen vuotta, yhdeksän kuukautta ja kahdeksan päivää, valmiina aloittamaan kesäloman, jollaista ei ole ennen kokenut. Aurinko häikäisee ja linnut visertävät. Kaplamak ottaa Ellen syleillen vastaan. Mummikin vastaanottaa syleillen. Hänellä on mekko, jossa on flamingoja, ja hopeanharmaissa hiuksissa hänellä on sulka. Mummi juoksee sulka tanssahdellen Ellen luo. Mummi tuoksuu hattaralta ja sahanpurulta ja samalta mummilta kuin aina ennenkin.

”Rakas lapsi, missä äitisi on?” mummi kysyy halauksen jälkeen.

ASTU MAAGISEEN KAPLAMAKIIN!

Ellen kesäloma on alkanut, mutta hänellä ei ole mitään kivaa ohjelmaa tiedossa. Niinpä hän lähtee mumminsa luo

Kaplamakiin, aavistamatta että edessä on kaikkien aikojen yllättävin seikkailukesä!

Perillä käy ilmi, että mummi puuhailee paikallisessa sirkuksessa kaiken sortin hommia. Pian Elle löytää sieltä myös uuden ystävän, jonglööriyttö Blankan. Mutta sitten paljastuu, että sirkuksen kuuluisat tähtiesiintyjät ovat

kadonneet! Kun Elle ryhtyy selvittämään mysteeriä mummin ja Blankan kanssa, hän löytää itsestään arvaamattomia voimia ja salapoliisin kykyjä.

Ihmeellisessä Kaplamakin kaupungissa keskellä Kanta-Hämettä ei mikään eikä kukaan ole sitä miltä ensin näyttää.

9 789520 457662

www.tammi.fi

L84.2

ISBN 978-952-04-5766-2

Kannen kuvat: Jonna Jylhä

